

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs I. Vtrum Angelus poßit illuminare hominem. ar. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

frustra Deus Angelis potentiam ad id ipsum communicaret. Potest confirmari, quia effectus nequit produci nisi ab eo, quod vel formaliter, vel eminenter est tale: Angeli autem licet sint perfectiores rebus corporeis, non tamen videntur continere eas in se eminenter. Adde, Angelos esse alterius ordinis, neque in eis videri esse aliam potentiam per quam agant in res corporeas, quam potentiam motiuam.

Angeli applicando actiua passiuis mira possunt efficere.

Licet autem Angeli non producant immediate formas in materiam, applicando tamen actiua passiuis possunt mediantibus agentibus naturalibus eas producere. Quare cum optime penetrant naturas omnium rerum corporearum, miraque celeritate adducere possunt agentia, quibus insunt variae virtutes, eaque passis applicare, diuideréque tam ea, quam passa in minutissimas partes, in eoque situ collocare agentia & patientia, ut fiat celerissime transmutatio: consequens profectò est, ut applicando actiua passiuis, possint mira quadam celeritate producere varios ac admirandos effectus. Atque hoc modo Magi Pharaonis demonum ministerio, serpentes, ranas, variósque alios effectus producebant. Quo loco obserua, Angelos sua arte, industria, ac vi, eo pacto applicare posse varia agentia naturalia, ut secundum comunem cursum naturæ, seclusa ea Angelorum industria, non valerent eo modo concurrere, ac applicari. Hinc sequitur, interuentu artis, atque industria Angelorum, fieri posse insolitos effectus, qui miracula videantur, quosque agentia naturalia secundum comunem cursum, vel quoad substantiam, vel quoad celeritatem, aut modum non valeant producere: illi tamen re vera insunt virtute in ipsismet agentibus naturalibus eo modo applicatis: neque Angelus per artem & applicationem aliud eis confert, quam conditionem sine qua illos non producerent. Atque hoc sanè est, quod Diuus Thomas hoc loco in responsione ad tertium intendit, ac docet. Comparat namque applicationem & artem Angelorum ad eos effectus, arti & applicationi qua coquus per ignem mediante arte effectum inducit, quem ignis solus non efficeret: neque enim coquus vim aliquam confert igni, sed modum & conditionem sine qua minime effectum arte intentum produceret.

ARTICVLVS III.

Virum corpora obediunt Angelis ad motum localem.

CONCLUSIO affirmat, estque communis inter Theologos. Est etiam Aristotelis, qui asseruit cælos à substantiis separatis moueri localiter. Per vim namque, qua suam substantiam possunt localiter mouere transferendo eam de loco ad locum, possunt etiam imprimere impulsu corporibus, eaque localiter mouere.

ARTICVLVS IV.

Virum Angeli possint miracula facere.

Angeli propria virtute non adunt miracula.

CONCLUSIO est. Angeli virtute propria non possunt miracula facere. Probarur quoniam miraculum proprie loquendo, est, quod fit præter ordinem,

A & suprà facultatem totius naturæ creatæ: quare eum Angeli inter naturas creatas connumerentur, consequens profectò est, eos propria virtute facere non posse miracula. Confirmatur, quoniam miracula fiunt in confirmationem veræ fidei: quia sunt suprà facultatem Angelorum: alioquin demones possent miracula patrare, atque adeò ea non esse sufficiens veræ fidei testimonium. Possunt tamen Angeli sancti concurrere ad vera miracula, vel illa impetrandò à Deo, vel ministerialiter aliquid ad verum miraculum perpetrando, ut in responsione ad primum ait D. Thomas.

B Sit secunda conclusio. Angeli, etiam mali, propria virtute naturali efficere possunt effectus admirandos, & nouos, quorum causa nobis sint occultæ. Hæc patet ex dictis articulo secundo. Quare efficere possunt quædam, quæ apparentiam miraculorum habeant. Sic aduentus Antichristi futurus est in multis virtutibus, signis & prodigiis mendacibus secundum operationem Satana, ut habetur secunda ad Theosal. 2. Tempore enim illo Satanas, qui modò ligatus est, soluetur modico tempore, ut Apocalypsis vigesimo habetur.

QVÆSTIO CXI.

De actione Angelorum in homines.

ARTICVLVS I.

Virum Angelus possit illuminare hominem.

DVOBUS modis potest Angelus illuminare homines. Primus est, obiecta eis exterius proponendo per voces, aut signa externa sensibilia vel quouis alio modo. Quo pacto Deus ministerio

Angelorum legem docuit filios Israël per voces externas, iuxta illud ad Hebræos secundo: *Si enim qui per Angelos dictus est sermo factus est firmus*, & ad Galatas tertio de lege veteri dicitur, *ordinata per Angelos in manu mediatoris*, hoc est, Moysis, qui mediator & sequester erat inter Deum & populum: hoc eodem modo Angelus Gabriel certiorum fecit Zachariam, non solum de conceptione & natiuitate Ioannis Baptistæ, sed etiam de sanctitate heroica, quam erat assecutus, & de munere, quod erat in Christi Domini aduentu obiturus: docuit etiam & instruxit Dominam nostram circa mysterium incarnationis. Similiter alij Angeli, qui in corporea specie aliis apparuerunt, & cum eis locuti sunt, eos docuerunt.

E Secundus modus est, per visiones imaginarias effectas in sensibus internis, & cogitationes in eis excitatas, iuxta sensum quæst. 106. articulo secundo explicatum, latiusque explicandum articulis sequentibus. Non desunt qui asserunt, Angelos per sui coniunctionem ad nostra phantasmata, atque ad cogitationes nostras internas vnà cum nostro intellectu agente posse adiuuare productionem specierum intelligibilium in intellectum possibilem, eaque ratione efficere, ut dilucidiores, puriores, ac perfectiores species producatur, quibus dilucidior, & melior intellectio fiat. Verùm ego non existimo Angelum aliquid aliud lumen, aut aliquid aliud posse immediate efficere, ac infundere in intellectum nostrum possibilem, aut confortare illum interius aliquo alio modo, sed hoc munus solius Dei esse,

esse, iuxta ea quae quaestione quinquagesima sexta, articulo secundo dicta sunt, & quae communiter à Doctoribus Scholasticis asseruntur, praesertim in 2. distinctione 8.

ARTICVLVS II.

Virum Angeli possint immutare voluntatem hominis.

Angeli quo modo mouere possint humanam voluntatem.

QVÆ circa modum, quo vnus Angelus mouere, aut non mouere potest voluntatem alterius quaestione 106. articulo secundo dicta sunt, intelligi etiam debent circa modum, quo Angelus mouere potest hominis voluntatem in modum suadentis, ac propo- nentis amabile, aut odibile obiectum, potest Angelus mouere voluntatem hominis, vel proponendo illi exterius obiecta, vel excitando in viribus sentientibus internis imaginarias visiones ac cogitationes, modo articulo praecedente explicato, & explicando adhuc duobus sequentibus articulis. Potest etiam mouere hominis voluntatem excitando passiones in parte sensitua, quae in organo residet corpore: harum quippe apprehensione vehementer allicitur, & inclinatur voluntas, non tamen illi imponitur necessitas. Quod fit, vt Angelus nulla ratione possit inferre necessitatem humanæ voluntati. Modum quo appetitus sensitui moueat per passiones humanam voluntatem, explicauimus i. 2. quaest. 9. artic. 2.

ARTICVLVS III.

Virum Angelus possit immutare imaginationem hominis.

Angeli immutare non possunt species in hominis imaginatione.

OMNINI consensu Doctores affirmant non posse ab Angelo immutari hominis imaginationem imprimendo ei de nouo species, vt Diuus Thomas hoc loco in responsione ad secundum affirmat. Vnde efficere nequit, vt homo natus cæcus imaginationem habeat coloris. Potest nihilominus multis aliis modis versare imaginationem ad varias cognitiones mediantibus speciebus, quas imaginatio in se habet.

Angeli quo pacto valent hominis cogitationem ad multa eaque miranda excitare.

In primis, quod melior est dispositio ex parte organo, & plures, ac puriores sunt spiritus sensitui, proportionati tamen ad cognoscendum, eod dilucidior & melior producit cognitio sensus interni, & per consequens etiam intellectus. Vnde ex meliore complexione organorum, quibus insunt interni sensus intellectui seruientes, & magis accommodata ad cognoscendum, prouenit, vt vnus ingeniosior sit, magisque polleat iudicio, quam alius. Quod etiam idem homo vno tempore habet eiusmodi organa minus impedita humoribus crassis, quam alio, & referta pluribus & purioribus spiritibus sensitui ad cognoscendum accommodatis, eod melius per sensus & intellectum agnoscit vno tempore, quam alio: quare cum Angelus possit, humoribus crassis expulsi, organa purgare, vel per motum localem ea immediatè expellendo, vel applicando actiua passiuus, eo modo quo pharmacia extrahi solent, purgarique caput solet;

A possit præterea per motum localem sensitui spiritus attrahere ad organa, & applicando actiua, sanguinemque defecando, efficere, vt plures generentur, vniue euehere potest potentias ad multa intelligenda, quae alioquin non possent intelligere.

Deinde cum aptare possit organum memoriae sensituae, vt facilius ac melius species rerum retineat, idque vel extrahendo per motum localem quae id impediunt, vel applicando actiua, quibus illa expellantur & inducantur, quae ad id conducunt, sanè efficere poterit, vt homo memoriae felici præstet.

B Præterea ex vario motu spirituum ac humorum in organo sensus interni, ex varia affectione corporis, varioque motu spirituum, humorum, & sanguinis in irascibili & concupiscibili, quibus passiones excitantur, euenit, vt homo, modò de hac re, modò de illa incipiat cogitare, & vt vehementius, aut minus vehementer cogitationem ad hoc, vel illud applicet, plusque aut minus in ea cogitatione persistat. Quare hac ratione, commouendo spiritus & humores organorum, tam sensum internorum, quam irascibili & concupiscibili, commouendoque alias partes corporis, poterit excitare varias cogitationes, luxuria, vindictæ, auaritiæ, rerum lætarum, tristitiam, piarum, &c. non quidem immittendo de nouo speciem in sensum internum, aut cogitationem ipsam vnà cum sensu efficiendo, sed modis explicatis, efficiendo, vt potentia nunc concurrat cum specie huius obiecti, vehementiusque, aut minus vehementer ad id commoueat, nunc verò cum specie alterius obiecti.

Dæmones qua ratione possint varias tentationes commouere.

C Cum verò ad cognitionem necessaria sit aduertentia potentiae, quemadmodum nimia occupatio & distractio in aliis cogitandis impedit inspirationes & immisiones, quas bonus Angelus in cogitationem effundit, sic quoque studium & applicatio ad pia cogitanda impedit, ne Angelus malus cogitationes pessimas immittat, vt Diuus Bonauentura in secunda distinctione octaua, secunda parte, distinctione quaestione quarta, & Gabriel eadem distinctione, quaestione secunda rectè affirmant, vniuersimque, qui otiosi sunt, tentationibus sunt expositi, facillèque patiuntur cogitationes pessimas ab Angelo malo immittas, quas non tam facillè in se sentiunt, qui vel literarum studiis, vel aliis honestis occupationibus detinentur. Vnde Hieronymus ad Paulinum, semper aliquid operis facito, vt te diabolus inueniat occupatum, non enim facillè capitur à diabolo, qui bono vacat exercitio.

Tentationes dæmonum quo pacto impediuntur.

D Demum, quemadmodum homo, pro suo arbitratu, ex speciebus rerum, quas vidit per imaginationem constringit notitias rerum, quas non vidit, vt montis auri, ex speciebus auri & montis, & interdum id prouenit ex varia commotione, aut dispositione in organo, aut affectione corporis, vt constat, quia interdum ea somniamus, quae nunquam vidimus, nunc tristia, nunc læta iuxta dispositionem, commotionem, aut affectionem corporis: sic etiam Angelus efficiendo in corpore similem dispositionem, ac affectionem, aut longè dissimilem, quam nouerit ad id esse magis aptam, efficere in nobis poterit cogitationes rerum, quas nunquam vidimus. Præterea sicut ex commistione humorum, vt ex abundantia sanguinis permisti biliosus & melancholicis humoribus in caput ascendentibus, sunt sepe variae apparitiones in imaginatione mediantibus speciebus, vel obiectorum praesentium, vel quae in sen-

Angeli mali qua ratione varias apparitiones in sensibus internis efficiant.